

خلق نیکو؛ محور سبک زندگی اسلامی / سه حدیث درباره جایگاه اخلاق

دین اسلام محور زندگی را بر خلق نیکو و پسندیده قرار می دهد و بر همین مبناست که در قرآن مجید، حضرت محمد (ص) به عنوان اسوه و الگوی اخلاق برای همه نسل بشر معرفی می شود.

دین اسلام محور زندگی را بر خلق نیکو و پسندیده قرار می دهد و بر همین مبناست که در قرآن مجید، حضرت محمد (ص) به عنوان اسوه و الگوی اخلاق برای همه نسل بشر معرفی می شود.

به گزارش خبرگزاری مهر، اسلام دینی است که برای کلیه مراحل زندگی، آموزه های اخلاقی دارد و درباره اخلاق و ابعاد آن، آیات و روایات زیادی وجود دارد. از جمله قرآن مجید در آیه 4 سوره قلم می فرماید: ای محمد (ص) تو دارای اخلاقی نیرومند و بزرگ هستی. همچنین در آیه 21 سوره احزاب می فرماید: پیامبر (ص) برای شما الگو و اسوه و نمونه خوبی است.

بر هر مسلمانی واجب و لازم است که اخلاق نبوی را بشناسد و سیره حضرت را مطالعه کند و به آنچه ایشان می فرماید عمل نماید و از بی اخلاقی ها مانند تکبر، فخر فروشی، دروغ و غیره چشم پوشی نماید.

درباره ضرورت اخلاق برای انسان و جامعه انسانی شکی نیست، اما بد نیست به ابعاد و دلایل این ضرورت نیز توجه شود. در کل می توان سه دلیل برای ضرورت اخلاق برشمرد:

- آرامش روحی و روانی فردی
- آرامش اجتماعی
- رسیدن به کمال مطلوب الهی

از جنبه روحی و روانی فردی، ضرورت اخلاق از آن روست که روح ما را سالم می سازد و بهترین شیوه زندگی فرد را تعلیم می دهد. اخلاق رذیلت ها را به ما معرفی می کند و راه پرهیز از آنها را نشان می دهد فضائل را به ما نشان می دهد. در اخلاق، بهداشت روانی فردی ما رعایت می شود و احساس نوعی آرامش می کنیم. به عنوان مثال همین که "ربا" نمی خوریم یا چشم از نامحرم می پوشانیم یا دروغ نمی گوئیم احساس آرام می کنیم و این حداقل فایده و ضرورت فردی اخلاق است.

جنبه دیگر اخلاق بعد اجتماعی آن است؛ یعنی اگر انسان به قواعد و احکام اخلاقی پایبند باشد، نه تنها خودش احساس آرامش می کند، بلکه اجتماع هم از کردارها و رفتارهای پسندیده او احساس آرامش می کنند. مثلاً کسی که غیبت نمی کند غیر از این که بهداشت روانی فردی خودش تامین می شود مردم نیز در راحتی و آرامش به سر خواهند برد یا کسی که حسود نیست، علاوه بر این که خودش در آتش حسد نمی سوزد مردم هم از آزارهای حسادت آمیز او در امان هستند.

اما مهمترین ضرورت اخلاق، پرورش استعدادهای خدادای انسان و شکوفا شدن آنها برای رسیدن به کمال نهایی است؛ یعنی انسان با اخلاق و عمل صالح، فقط به این انگیزه که خداوند متعال را خشنود سازد به کارهای اخلاقی دست می زند. استمرار این سطح از اخلاق در زندگی انسان، او را به سوی کمال می برد. برای فرد مومن، چه لذتی بالاتر از خشنودی خدا و لقا و دیدار اوست. اساساً انسان برای همین هدف آفریده شده است تا با آگاهی و عمل صالح و استمرار در کردارهای اخلاقی به خدا برسد.

احادیثی درباره اخلاق

درباره اخلاق و صفات خوب سفارش های زیادی در اسلام آمده از جمله پیامبر (ص) می فرمایند: اخلاق خوب گناه را همانند آب شدن یخ به وسیله خورشید آب می کند و اخلاق بد عمل را همان گونه که نمک غسل را فاسد می کند از بین می برد. (1)

همچنین از امام کاظم (ع) نقل شده که فرمودند: خدا از فردی که دارای روی خوش و اخلاق نیک باشد، شرم می کند که گوشتش را به آتش جهنم بسوزاند. (2)

در حدیثی از امام باقر (ع) هم آمده است: در قیامت نزدیک ترین فرد به من کسی است که بیش از همه راست بگوید، امانت را بهتر حفظ و تحویل دهد و به پیمان خود وفادارتر از همه باشد و از نظر اخلاق هم از همه بهتر باشد. (3)

1- ارشاد القلوب دیلمی، ص 133

2- ثواب الاعمال، ص 216

3- امالی، مفید، ص 41